

## KULTUR

KRITIKK OG DEBATT

Seier'n  
er vår

Vår kamp er kronet med seier, meldte den Aftenpost-trykte fellesavis Oslopressen i lett pompøse ordelag 8. mai 1945, mens den Aftenpost-trykte Deutsche Zeitung in Norwegen plutselig gikk inn. Seier'n er vår, fikk den 17-årige Yngvar Ustvedt høre for første gang, kan han fortelle i neste samtidshistorie.



JON-HJALMAR SMITH

Og heiler ikke han unngår å få høre det igjen, særlig ikke når vi nå snart skal jubilere: Vi har vunnet, vil vi på ny slå fast - og hva sier så de overvunne, 50 år etter det totale nederlaget?

■ ■ At den allierte seieren også var deres, ved nærmere ettertanke - ikke nødvendigvis bare fordi 2. verdenskrigs tapere i mellomtida har vunnet freden med sine Danmark og sine yen. Også for tyskerne ville en tysk seier vært en katastrofe, konstaterer forfatteren Ralph Giordano i boka «Hvis Hitler hadde vunnet krigen...».

Men enkelte av hans landsmenn oppfattet det ikke fullt så raskt. - Nå er vi tyskere lut lei av å være Europas indianere, sa frustrerte tilskuere mens Kirk Douglas boltret seg altfor heroisk i «Heroes of Telemark» på den amerikanske kinoen i Bad Godesberg for 30 år siden.

■ ■ Og for ti år siden var Helmut Kohl sur for at han ikke fikk være med på feiringen sammen med alle de andre internasjonale politiske størrelsene. Til gjengjeld trakk han en motstrebende og uttrykksløs Ronald Reagan med seg til Waffen-SS-gravene i Bitburg, for å vinne neste valg:

- I'm ze nazi mayor, forklarte byens CDU-borgermester for Dagbladet - med defensiv selvironi og en engelsk som ellers forbeholdes komiske tyske skurker i amerikanske B-filmer om krigen. I Bonn provoserte den verdikonservative presidenten Richard von Weizsäcker en vesentlig del av sine kristelig-demokratiske partifeller:

■ ■ - Krigens slutt befridde tyskerne fra det nasjonalsosialistiske voldsherredømmets menneskeforaktende system, erklærte han som nasjonens samvillighet i Forbundsdagen 8. mai 1985 - med matt CDU/CSU-applaus: Tysklands undergang, ruinene, nøden, okkupasjonen, delingen av landet - en frigjøring?

Utvisomt: Forutsetningen for våre dagers forbundsrepublikk - historiens mest vellykte, velstående, demokratiske og ikke-nasjonalistiske Tyskland - var selvfølgelig den betingelsesløse kapitulasjonen i 1945. Nye generasjoner har oppdaget det, og foran 8. mai 1995 er det bare det ytre høyre som grynter over nederlaget.

■ ■ For så vidt finner tyskere flest seg i å være Europas indianere - i den utstrekning det fremdeles måtte være legitimt å bruke et sånt uttrykk. Som lørdagsunderholdning for et bredt publikum kunne ARD-fjernsynet i vinter sende den lett antikverte spionfilmen «Triple Cross», med Trevor Howard som utspekulert britisk etterretningssjef og Gert Fröbe som tradisjonelt latterlig tysk oberst:

Ze nazi colonel. Mer enn noen andre, inklusive oss nordmenn, er dagens tyskere beredt til å ta et slags oppgjør med sin fortid - og det skulle bare mangle, kan vi naturligvis si i våre jubileumstaler. For ingen har maken til fortid, bortsett fra japanerne, som helst vrir seg unna sin.

■ ■ Og denne gangen vil Kohl ikke finne på å trekke noen motstrebende gjest med seg til Bitburg. Nå får han endelig være med på å feire frigjøringen hos François Mitterrand i Paris, sammen med Bill Clinton og John Major og alle de andre seierherrene fra 2. verdenskrig - og også for ham skulle parolen være klar:

Vi har alle vunnet - seier'n er vår.

Dagens kronikk:  
«Kjætersk om abort»  
Av Per Lønning. Side 34